

TIP FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİ BEKLENTİLERİNE ULAŞABİLİYORLAR MI? ÜROLOJİ STAJI ALAN 249 ÖĞRENCİYE VERİLEN DEĞERLENDİRME ANKETİNİN SONUÇLARI

CAN THE STUDENTS OF SCHOOL OF MEDICINE GET THEIR EXPECTATION? THE RESULTS OF EVALUATION INQUIRIES WHICH ARE FILLED BY THE STUDENTS WHO ATTENDED UROLOGY TRAINING PROGRAM

DEMİRCİ D., EKMEKÇİOĞLU E., DEMİR F., GÜLMEZ İ., TATLIŞEN A., KARACAGİL M.
Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Üroloji Anabilim Dalı, KAYSERİ

ÖZET

Tıp fakültesinin amaçlarından biri öğrenci yetiştirmektir. Üroloji eğitimi alan öğrencilerin eğitimden ne düzeyde yararlandıkları anketle araştırıldı.

Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesinin 2000-2001 eğitim süresi içerisinde, üç haftalık üroloji stajı alan öğrenciler çalışmaya alındı. Eğitim sonunda 10 soruda oluşan klasik bir sınav yapıldı. Hazırlanan anket formu sonuçlar açıklandıktan sonra öğrencilere dağıtıldı. Genel değerlendirme eğitim yılı sonunda yapıldı.

Üroloji eğitimi alan 249 öğrenciden 129 (%51)'u ankete katıldı. Öğrencilerin üroloji stajını %73 oranında gerekli ve faydalı, kolay bir eğitim olarak gördükleri saptandı. Üç haftalık eğitim süresini %80 oranında yeterli buldukları tespit edildi. Öğretim üyelerinin teorik derslerine olumlu yorum ortanca %66 (min-maks: 60-78) iken, pratik uygulamalara için bu oran ortanca %91 (min-maks: 68-93) idi. Eğitim başlangıcında öğrencilerin %15'i TUS'a yönelik ders isterken, bu oran eğitim sonunda %39 olarak dikkati çekmektedir.

Son yıllarda Türkiye'de hekimlik mesleği ile ilgili çok ciddi problemler mevcuttur. Bu sorunlar, gelecek endişesi olan öğrencilerde teorik dersler ve pratik uygulamalara karşı ilgi kaybına yol açabilmektedir. Bu nedenle öğrencilerin daha çok motive edilmeleri gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, tıp, öğrenciler, üroloji

ABSTRACT

The aim of the School of Medicine is to educate students. In this study, the benefit of the students after the training program of Urology was reviewed with an inquiry.

One group of the student was included in this study during three weeks of Urology training program in Erciyes University School of Medicine. A written examination was performed of the end of training period. The inquiry about Urology training was distributed after the results of examination announced. Evaluation was done at the end Phase V.

One hundred twenty nine of the 249 students who attended Urology training program filled the inquiry form. The duration of training program (three weeks) was found as an enough time for learning Urological concepts by the 80% of the students. Training program was appraised as a necessary, easy and useful in a rate of 73%. The positive comment of the students about the lectures which were given by teacher was detected 66% (min-max: 60-78). This rate for the practical application was 91% (min-max: 68-93). In the beginning period of the education, while 15% students wanted to have a lecture for TUS, this rate was 39% after the education period.

Last years, there are some important problems for medical doctors in Turkey. These problems reveal the losing of interest against lecture and practical application for medical students. For this reason, it is necessary that the students must be motivated the clinical education.

Key Words: Education, medicine, students, urology

GİRİŞ

Tıp fakültesinin amaçlarından biri öğrenci yetiştirmektir. Bu amaçla öğrenciler altı yıllık eğitimi süresi boyunca, her yılda gerekli dersleri ve pratik eğitimi alırlar. Bu amacın gerçekleşti-

rilmesinde öğretim üyeleri en önemli rolü üstlenirler. Böylelikle eğitim süresini tamamlayan öğrenciler, çeşitli düzeylerde teorik ve pratik birikim sahibi olarak fakültelerden mezun olurlar.

Dergiye Geliş Tarihi: 30.11.2001

Yayına Kabul Tarihi: 08.05.2002

Her ne kadar tıp fakültelerinin kuruluş amacı pratisyen hekim yetiştirmeye yönelik olsa da, yıllardır yapılan tıpta uzmanlık sınavının (TUS) öğrenciler üzerinde etkinliğinin olduğu kaçınılmaz bir gerçektir. Bu nedenle öğrenciler ile fakültenin kuruluş amaçları arasında bir farklılık olabilmektedir. Böylelikle Öğrenciler daha çok TUS'a yönelik çalışmaların yoğunluk kazanması ve özellikle son sınıfta kendilerine çalışabilmek için daha fazla imkan verilmesini istemektedirler. Bu anlamda yıllardan beri yapıla gelen klasik eğitimi eleştirmektedirler.

Bu nedenlerle, Üroloji kliniğinde sürdürülen eğitimin anketle gözden geçirilmesi amaçlanarak öğrencilerin düşünce, beklenti ve eğitimle ilgili önerilerinin neler olabileceği araştırılmıştır.

GEREÇ ve YÖNTEM

Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin 2000-2001 eğitim öğretim yılı süresi içerisinde, üç haftalık üroloji eğitimi alan öğrenciler çalışmaya alındı. Öğrencilere başladıkları ilk gün konuşma yapılarak Üroloji eğitimi uygulamaları hakkında bilgiler verildi. Üroloji eğitimi başlangıcında öğrenciler üç gruba ayrılarak birer hafta süreyle poliklinik yapmaları sağlandı. Diğer gruplar iki hafta süreyle serviste pratik eğitim aldılar. Pratik eğitimde; öğrencilerle her öğretim üyesi ayrı ayrı vizit yaptı, üro radyoloji konusunda eğitim, ürolojiye kullanılan araç ve gereçler hakkında bilgi verildi, öğrencilerin pratik uygulamalara katılmaları istendi. Öğrencilerin eğitim boyunca yaptıkları

pratik uygulamalar tarafımızca düzenlenen iş kağıdına (Şekil 1) işaretlendi ve asistanlarca imza edildi. Eğitim süresi dolduğunda 10 sorudan oluşan klasik bir sınav yapıldı ve iş kağıdının doldurulma derecesine göre puanlama yapılarak bu puan öğrencilerin sözlü notlarına eklendi. Eğitim bitiminde sonuçlar açıklandıktan sonra, daha önceden hazırlanan anket formu öğrencilere dağıtıldı (Şekil 2). Objektif olarak cevaplandırılmaları için anket formlarına isim ve soy isim yazmamaları istendi. Cevaplama sonrasında anketler toplanarak, genel değerlendirme eğitim ve öğretim yılı sonunda yapıldı.

BULGULAR

Belirtilen eğitim ve öğretim yılı boyunca toplam 249 Dönem V öğrencisi üroloji eğitimi almış, bunların 129'u (%51) ankete katılmıştır. Anket bir kişi tarafından toplandı ve değerlendirilmeye alındı. Öğrencilerin ankette yer alan sorulara verdikleri cevaplar Ek 1'de gösterilmiştir. Öğrencilerin üroloji stajını %73 oranında gerekli ve faydalı, kolay bir eğitim olarak gördükleri saptandı. Üç haftalık eğitim süresini %80 oranında yeterli buldukları tespit edildi. Öğretim üyelerinin teorik derslerine olumlu yorum ortanca %66 (min-maks: 60-78) iken, pratik uygulamalara için bu oran ortanca %91(min-maks: 68-93) idi. Eğitim başlangıcında öğrencilerin %15'i TUS'a yönelik ders isterken, bu oran eğitim sonunda %39 olarak saptandı.

ÜROLOJİ ANABİLİM DALI DÖNEM V ÖĞRENCİ PRATİK EĞİTİMİ DEĞERLENDİRME ÇİZELGESİ

Adı Soyadı :
No :

İŞLEM

Üretral Kateter takılması						
Pansuman						
Rektal Tuşe						
İdrar Tetkiki						
Sistoskopi						
Ameliyata Girme						
Spermiyogram						
Ürodinami						
Taş Kırma						
Diğer						

Şekil 1. Üroloji Anabilim Dalı Dönem V Öğrenci Pratik Eğitimi Değerlendirme Çizelgesi

**ÜROLOJİ ANABİLİM DALI
DEĞERLENDİRME ANKETİ
(2000-2001 EĞİTİM-ÖĞRETİM YILI)**

Sevgili Öğrenciler,

Sizlerin gözüyle kendimizi değerlendirmek, sizlere daha iyi bir eğitim verebilmek amacıyla bu anket formunu düzenlemiş bulunuyoruz. Vereceğiniz yanıt ve yorumların her biri tek tek ele alınacak ve değerlendirilecektir. Soruları yanıtlarken lütfen objektif olunuz ve aşağıdaki soruları isminizi belirtmeden doldurunuz.

1. Üroloji stajı hakkında staj öncesi duyduklarınız ve düşünceleriniz:
2. Sizce üç haftalık staj süresi genel olarak yeterli mi?
3. Staja başladığınız gün size karşı klinikte nasıl davranıldı?
 - a. Asistanlar
 - b. Öğretim üyeleri
 - c. Hemşireler
 - d. Hastabakıcıları
 - e. Hastalar
 - d. Diğer
4. Başladığınız gün sizlerle yapılan üroloji kliniğindeki uygulamalar içerikli konuşmayı nasıl değerlendiriyorsunuz?
5. Sizce üroloji stajına başlanıldığında öncelikle üzerinde durulması gereken konu nedir?
6. Vizitler ve vizit yapan öğretim üyeleri hakkındaki düşünceleriniz:
 - a. Mustafa Karacagil
 - b. Atila Tatlışen
 - c. İbrahim Gülmez
 - d. Oğuz Ekmekçioğlu
 - e. Deniz Demirci
7. Dersler ve anlatan öğretim üyeleri hakkındaki düşünceleriniz:
 - a. Mustafa Karacagil
 - b. Atila Tatlışen
 - c. İbrahim Gülmez
 - d. Oğuz Ekmekçioğlu
 - e. Deniz Demirci
8. Size verilen iş listesinin (iş kağıdı) işe yaradığını düşünüyor musunuz?
9. Nöbet tutmanın sizin eğitiminize bir faydası var mı?
10. Poliklinikte geçen bir haftanız boşa mı gidiyor?

11. Sizin ürolojiyi öğrenebilmeniz için üroloji kliniği yeterince çaba gösteriyor mu?
12. Size karşı öğretim üyelerinin davranışı nasıl (sosyal anlamda)?
 - a. Mustafa Karacagil
 - b. Atila Tatlışen
 - c. İbrahim Gülmez
 - d. Oğuz Ekmekçioğlu
 - e. Deniz Demirci
13. Staj sırasında unutamayacağınız hoşunuza giden yada nefret ettiğiniz bir anınız oldu mu? Cevabınız evet ise kısaca yazınız.
14. Üroloji kliniğinde geçirdiğiniz üç hafta boyunca ne öğrendiniz?
15. Sınav hakkında ne düşünüyorsunuz?
16. Siz üroloji kliniğinde öğretim üyesi olsa idiniz ne gibi konularda yenilik yapmak isterdiniz?
17. İleride ürolog olmayı düşünüyor musunuz? Düşünürseniz kliniğimiz tercih eder misiniz?
18. En iyi – en kötü öğretimi üyesi:
19. En iyi – en kötü asistan:
20. En iyi – en kötü ders:
21. Önerileriniz:

Şekil 2. Üroloji Anabilim Dalı Değerlendirme Anketi

TARTIŞMA

Öğrenci olmak stresli bir pozisyon olabilir. Her öğrencinin kendisine ait özel birikimleri ve alışkanlıkları olan bir birey oldukları düşünüldüğünde; evden uzak olmak, sorumluluk yüklenmek ve tıp eğilimi gibi uzun, yorucu bir yaşam biçimine alışmak bu stresi daha da arttırabilir. Tıp öğrencileri açısından stres oluşturan faktörlerin kişisel problemlerden ziyade tıp eğitimine bağlı olabileceği rapor edilmiştir¹. Bu özellikle Tıp Fakültesinin erken dönemlerinde ortaya çıkmakla beraber, son yıllara doğru aktif hastane eğitimini gerektiren hastalar üzerinde muayene ve uygulamaların kişisel yaşam üzerine önemli etkisi olmaktadır². Her ne kadar eğitim süreci bir takım zorluklar ve zorunluluklar içerse de başarı için kişisel düzeyde sorumluluk almak gerekli olup, bu durumda eğitim performansını arttırmak mümkündür.

Tıp eğitimin en önemli ögesi olan öğrencilerin eğitiminde fakülte olanakları kadar eğitim verici kadroların da önemi büyüktür. Bir anlamda kombine bir takım çalışmasını gerektiren bu eğitimin önemli yapı taşlarından biri de hastalar ve

onlar üzerindeki uygulamalardır. Bu anlamda Üroloji eğitimi almak için gelen öğrencilere eğitim bittikten sonra yapılan bu ankette takım çalışmasının iki ana parçası olan öğrencilerin beklentileri, staj sonrası kazanımları ve öğretim üyelerinin amaçlarına ne derece de ulaşabildikleri irdelenmiş olup, son bölümde öğrenci önerilerine yer verilmiştir. Ek l'de sunulan ve staj öncesi eğitim ve bunun süresi ile ilgili değerlendirmede, öğrencilerin üroloji eğitimini %73 oranında gerekli ve faydalı, kolay olarak gördükleri ve üç haftalık eğitim süresini %80 oranında yeterli buldukları tespit edilmiştir. Bu süreçte yapılacak teorik ve pratik uygulamaları içeren tanıtım amaçlı konuşmanın %73 oranında gerekli görülmesi, eğitim başlangıcında oluşabilecek çekingenlik ve zorlukların aşılmasına katkıda bulunacağı düşüncesini desteklemektedir. Burada dikkatimizi çeken nokta eğitim başlangıcında öğrencilerin ancak %15'inin TUS'a yönelik derslere ağırlık verilmesini istemeleridir.

Tıp eğitimi zamana göre bazı yenilikleri içerebilir. Bunlar arasında eğitimcilerin eğitimi de önemli yer tutmaktadır. Burada önemli olan nokta hem pratik uygulamaların, hem de teorik derslerin anlatılmasının aynı öğretim üyeleri tarafından gerçekleştirilmesidir. Yapılan çalışmalarda öğrencilerin eğitimlerden en fazla fayda görebilmeleri için öğrenme, eğitim fırsatlarının tanınması, pratik modellerinin belirlenmesi gerekliliği rapor edilmiştir³. Öğretim üyelerinin anlatmış olduğu dersler konusunda öğrencilerimizin olumlu yorumu ortalama %66 bulunmuştur. Pratik uygulamalara bakıldığında bu oran ortalama %91'dir. Her ne kadar dersleri anlatan öğretim üyeleri farklı olsa da teorik eğitimdeki başarıyı yansıtan olumlu izlenimlerin artırılması gerektiği gözükmektedir.

Öğrencilerin üroloji eğitiminin içerisine çekilmesinin önemli tekniklerinin biri de öğrencilerin hasta izleme, idrar analizi yapma, kan alma vb. gibi pratik uygulamaları gerçekleştirmeleri olup, bu yaklaşım her öğrenci için uygun bir eğitim tekniği olmayabilir⁴. Ancak, el becerilerinin geliştirilmesi ve temel uygulamalardaki prensiplerin kazandırılması için öğrencilerin bu işlemlere özendirilmesi gerekli gibi gözükmektedir. Bu amaçla öğrencilerin kliniğimizce verilen iş kağıdındaki uygulamalara katılmaları ve performans-

larının sonucuna göre sözlü notuna eklenecek bir puan verilmesi, anket sonucuna göre öğrenciler tarafından %41 oranında yararlı bulunmuştur. Bu bizim beklentilerimizle uyuşmayan bir sonuç olup, bu noktada öğrencilerin gerçekten neden faydasız bulduklarının üzerine gidilmesi gerekmektedir. Aynı zamanda bu anlamda pratik uygulamalara ilgi kaybının olduğu yorumu yapılabilecek öğrenciler, bir hafta poliklinikte hasta ile karşılaşma ve değerlendirmelerin yapılmasını içeren uygulamalara %80 oranında olumlu yanıt vermişlerdir. Bu özellikle günlük hayatta karşılaşılabilecekleri hastaları ve onlarla ilgili problemleri yerinde görme, gözleme ve birinci elden anamnez alma ve yönlendirme çabasını içerdiğinden olabilir.

Öğrencilerin üroloji eğitimi konusunda fikirlerini saptamaya yönelik 16 ve 21. sorulara verilen cevaplar oldukça düşündürücüdür. Bilindiği gibi Türkiye'de bir TUS gerçeği mevcuttur. Öğrenciler bu konuda strese grip, kendi gelecekleriyle ilgili olarak TUS konusunda bir takım kaygılar taşımaktadırlar. Bu nedenle staj başlangıcında sorulan ve %15 oranında TUS'a yönelik ders isteyen öğrenci sayısı staj sonunda %39 olarak dikkati çekmektedir. Buradan çıkarılabilecek bir başka sonuç, %61'lik bir oranda öğrencilerin bu konu ile ilgili saptama yapmamalarıdır. Bu öğrencilere bu konuda yeterli teorik eğitim vermesinden yada ilgi duymamalarından kaynaklanabilir.

SONUÇ

Çalışmamızın sonuçlarına bakıldığında, dönem 5 öğrencilerin üroloji stajının amacı olan eğitim konusunda kliniğin vermiş olduğu çabadan memnun oldukları, bununla beraber teorik dersler ve pratik uygulamalar konusunda daha çok motive edilmeleri gerekliliği sonucuna varılabilir. Ancak, son yıllarda ülkemizde görülen Tıp hekimlerinin mezuniyet sonrası karşılaştığı problemler bu konuda ilgi ve motivasyon kaybına katkıda bulunabilir..

KAYNAKLAR

- 1- **Morrison J, Moffat K:** More on medical student stress. Med Educ. 35; 617-618, 2001
- 2- **Firth J:** Levels and sources of stress in medical students. BMJ. 292: 1177-1180, 1986
- 3- **Fernald DH, Staudenmaier AC, Tressler CJ et al:** Student perspectives on primary care pre-

ceptorships: Enhancing the medical student preceptorship learning environment. Teaching and Learning in Medicine.13: 13-20, 2001

4- **Teichman JMH, Monga M and Littlefeld JH:** Third year medical student attitudes toward learning urology. J Urol. 165: 538-541, 2001.

Ek 1. 2000-2001 öğretim yılı Üroloji Anabilim Dalı değerlendirme anketi sonuçları

Soru	Cevap	Sayı	%
1	Yorum yok	10	8
	Faydalı, gerekli ve kolay	94	73
	Gereksiz	25	19
2	Yetersiz	18	14
	Yeterli	102	80
	Fazla	9	6
4	Gereksiz	12	9
	Yorum yok	23	18
	Gerekli	94	73
5	Daha fazla pratik eğitim	30	23
	Anatomi	10	8
	Cinsel fizyoloji	3	2
	Ürolojik aciller	8	6
	Pratisyen hekime yönelik ders	26	20
	TUS'a yönelik ders	19	15
	Cevapsız	33	26
6.	Vizite Katılan	93	72
	İyi	63	68
	Kötü	30	32
	Vizite Katılan	117	91
	İyi	107	91
	Kötü	10	9
	Vizite Katılan	99	77
	İyi	78	79
	Kötü	14	14
	Yorumsuz	7	7
	Vizite Katılan	41	31
	İyi	38	93
	Kötü	3	7
	Vizite Katılan	78	60
	İyi	72	92
	Kötü	6	8
7.	Olumlu	86	66
	Olumsuz	15	17
	Yorumsuz	15	17
	Olumlu	88	68
	Olumsuz	18	14
	Yorumsuz	23	22
	Olumlu	100	78
	Olumsuz	10	8
	Yorumsuz	19	15

	OE	Olumlu	85	66
		Olumsuz	15	11
		Yorumsuz	29	23
	DD	Olumlu	78	60
		Olumsuz	20	16
		Yorumsuz	31	24
8.	Yararlı		53	41
	Yararsız		76	49
9.	Faydalı		40	31
	Faydasız		89	69
10.	Hayır		103	80
	Evet		26	20
11.	Evet		114	89
	Hayır		15	11
14.	Film yorumlama		75	58
	Enfeksiyon tedavisi		10	8
	Ürolojik aciller		49	38
	Rektal tuşe		5	4
15.	Olumlu		100	78
	Test olsa		10	8
	Klasik bir sınav		19	14
16.	İmzaları kaldırırdım		8	6
	Nöbetleri kaldırırdım		5	4
	Düzenli ders programı hazırlardım.		6	5
	Pratisyen hekime yönelik ders		15	12
	TUS'a yönelik ders		50	39
	Ders saatini azaltırdım		3	2
	Daha fazla pratik uygulama		7	5
	Yorumsuz		33	26
17.	Evet		30	23
		Kayseri	11	37
		Diğer	19	63
	Hayır		84	66
	yorumsuz		15	12
21.	Bayanlara genital muayenede yardım		8	6
	Radyoloji eğitiminin devamı		25	19
	Anket yapılıp görüş alınması çok iyi		10	8
	Sınav öncesi izin		12	9
	Belirli bir ders programı olsun		9	7
	Akşam imzaları erken alınsın		11	9
	İş listesi kaldırılсын		5	4
	Vizitleri oturarak yapalım		8	6
	Öğrenciye sabah kahvaltı izni verilsin		4	3
	Yorumsuz		15	12